

Üniversite Öğrencilerinde İntihar Düşünce ve Davranışları ile İlişkili Faktörler: Yaşamı Sürdürme Nedenleri ve Baş Etme Yolları

Burçin Gürkan
Özel Mucize Hayatlar Özel Eğitim
ve Rehabilitasyon Merkezi

Gülay Dirik
Uludağ Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde intihar düşünce ve davranışları ile ilişkili faktörleri belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Uludağ Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde okuyan 385 birinci ve dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, İntihar Davranışı Ölçeği, Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri ve Başa Çıkma Yolları Envanteri uygulanmıştır. Çok Yönlü Varyans Analizleri (MANOVA) sonuçlarına göre, intihar düşünce ve davranışları ile cinsiyet ayrıca baş etme yolları ile cinsiyet arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yaşamı sürdürme nedenleri ile cinsiyet arasında ise anlamlı bir ilişki olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha çok yaşamı sürdürme nedenlerinin olduğu belirlenmiştir. Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre çaresizlik ve hayata bağlılık intihar plan ve girişimi; iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme intihar düşüncesi; sağlık düzeyinden memnuniyet ve hayata bağlılık ise intiharı tekrar edilebilirliği ile ilişkili değişkenler olarak bulunmuştur. Çalışmadan elde edilen sonuçlar ilgili literatür kapsamında tartışılmış, sınırlılıklar ve klinik göstergeler belirtilerek gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: İntihar, cinsiyet, yaşamı sürdürme nedenleri, baş etme yolları

Abstract

The aim of this study was to determine the predictors of suicide ideation and behavior in university students. The study consisted of 385 the first and fourth year students from various departments in Uludağ University. Personal Information Form, Suicide Behavior Questionnaire, Reasons for Living Inventory and Ways of Coping Inventory were administered to the students. According to the result of the MANOVA, there is no relationship between gender and suicide. In addition, there is no relationship between gender and ways of coping. However, there is a significant relationship between gender and reasons for living. In other words, female students reported more reasons for living than male students. The result of the regression analysis revealed that helplessness and commitment to life were significant predictors of suicide plan and attempt. Optimistic/seeking social support was found as significant predictors of suicide ideation. Furthermore, satisfaction from health and commitment to life was significant predictors of suicide's repeated likelihood. The results of the study were discussed within the relevant literature; in addition, shortcomings and clinical implications were determined and suggestions for future studies were discussed.

Key words: Suicide, gender, reasons for living, ways of coping

İntihar psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve kültürel pek çok faktörün etkisi sonucunda gerçekleşen çok değişkenli bir olaydır. Bu nedenle intihar, normal bireylerden, ağır ruhsal bozukluğu olan bireylere kadar çok geniş bir örneklem grubunda görülebilmektedir (Okman, 1997). İntihar ile ilgili düşünceler ve intihar girişimleri, kişinin travmatik bir olay ile karşılaştığında ve bu olay ile baş edemediği durumlarda gerçekleşmektedir. İntihar girişiminde bulunan kişi kendisine yardımcı olabilecek, problemleri için çözüm sağlayacak intihar dışındaki seçenekleri görememektedir (Stoney, 1996).

Son yıllarda intihar girişimi ve ölümle sonuçlanan intihar oranlarında artış görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2000 yılı intihar istatistiklerine göre, son 45 yılda intihar hızının %60 oranında arttığı ve dünyada her yıl yaklaşık bir milyon kişinin intihar ederek yaşamına son verdiği belirtilmiştir (WHO, 2000; akt. Batıgün, 2004). İntihar hızları dünyada genel bir artış göstermekle birlikte bu oran ülkeler arasında farklılaşmaktadır. Her ülkenin gelenekleri, dini inançları ve sosyal davranışları intihar davranışı üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de 1995 yılında yüz binde 2.4 ve 2001 yılında yüz binde 2.5 olarak diğer ülkelerden çok daha düşük bir intihar oranı olduğu tespit edilmiştir (Okman, 1997). Ancak intihar girişim oranları ölümle sonuçlanan intihar oranlarından çok daha yüksektir. 1998-2001 yılları arasında intihar girişimi % 93.59'luk bir artış göstererek yüz binde 78.89'a ulaşmıştır (Sayıl ve Devrimci, 2003).

İntihar davranışı sosyodemografik değişkenlerden cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermektedir. Kadınlar erkeklere göre daha fazla intihar girişiminde bulunmakta ancak ölümle sonuçlanan intiharlar erkeklerde daha fazla görülmektedir (Ajdacic-Gross, Bopp, Gostynski, Lauber, Gutzwiller ve Rössler, 2006; Lee ve ark., 2007; Sayıl ve Devrimci, 2003; Yamamura, Kinoshita, Nishiguchi ve Hishida, 2006). İntihar davranışının farklı yaş gruplarındaki dağılımı incelendiğinde, intiharın her yaş grubunda görülmekle birlikte son yıllarda özellikle gençler arasında diğer yaş gruplarından çok daha hızlı bir artış gösterdiği ve gençlerin en riskli grup olduğu gözlenmektedir (O'Conner ve Sheehy, 1997). İntiharın yaşam boyu yaygınlığının araştırıldığı bir çalışmada 18-34 yaş grubunda yer alan kişilerin intihar davranışı olasılığı 35 yaş üstü bireylerden daha yüksek olarak bulunmuştur (Lee ve ark., 2007). Türkiye'de yapılan bir çalışmada da 15-25 yaş grubundaki bireylerin intihar olasılığının, 26-65 yaşlarında olan bireylerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Batıgün, 2005). Yapılan pek çok çalışma yaş ilerledikçe intihar davranışının azaldığını göstermektedir (Batıgün, 2005; Okman, 1997). Yaş ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde

ise kadınların erkeklere göre daha genç yaşlarda intihar ettikleri tespit edilmiştir (Okman, 1997).

İntihar ile ilgili yapılan çalışmalar buldukları yaş itibarıyla üniversite öğrencilerinin intihar açısından yüksek risk grubunda olduklarını göstermektedir. Ellis ve Lamis (2007) yaptıkları araştırmada Amerika'daki üniversite öğrencilerinin % 18'inin intihar girişiminde bulunmuş olduğunu belirlemiştir. Farklı ülkelerde yapılan diğer çalışmalar da üniversite öğrencilerinde intihar düşüncelerinin, intihar girişimi ve ölümle sonuçlanan intihar oranlarının yüksek olduğunu göstermektedir (Hirsch, Conner ve Duberstein, 2007; Wang, Lightsey, Pietruszka, Uruk ve Wells, 2007). Ülkemizde üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada da üniversite öğrencilerinin % 42'sinin kendisini öldürmeyi düşündüğü ve % 7'sinin de intihar girişiminde bulunmuş olduğu saptanmıştır (Eskin, Demir ve Demir, 2005).

İntihar düşünceleri olan ya da intihar girişiminde bulunmuş gençler ile, intihar düşüncesi ya da girişimi olmayan gençlerin yer aldığı çalışmalarda, intihar edenler diğer gruba göre yaşantılarında daha fazla stresli yaşam olaylarının yer aldığını belirtmişlerdir (Wang ve ark., 2007). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı sıkıntıların belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda fakülteden yeterince destek alınamaması, akademik yaşamla ilgili sorunlar, zaman kısıtlılığı, ekonomik güçlükler, rekabet algısı, başarısızlık korkusu, kişiler arası ilişkilerle ilgili sorunlar, aile içi ilişkilerde sorunlar, kimlik sorunu ve sağlık sorunları gibi sorunlar belirlenmiştir (Cahir ve Morris, 1991; Gençöz ve Or, 2006; İmamoğlu ve Yasak-Gültekin, 1993).

Kişinin intiharı bir çözüm yolu olarak görmesi pek çok faktörden kaynaklanmaktadır. İntihar ile ilişkili ve kişinin intiharı çözüm yolu olarak görmesinde etkili olan bir faktör kişinin sağlık durumu ve sağlık durumuna yönelik algısıdır. Sağlığı kötü olan bireylerin, sağlık durumu iyi olan bireylere göre daha yüksek olasılıkla intihar düşüncelerinin olduğu ya da intihar girişiminde buldukları saptanmıştır (Brown ve Vinokur, 2003; Druss ve Pincus, 2000; Preti ve Miotto, 1999).

Bireyi intihara sürükleyen faktörlerden bir diğeri de kişinin psikolojik sorunlarının olmasıdır. Psikiyatri hastalarıyla yapılan bir çalışmada hastaların % 43.2'sinin intiharı düşündüğü, % 33'ünün ise kendini öldürme girişiminde bulunduğu saptanmıştır (Eskin, Akoğlu ve Uygur, 2006). Celal Bayar Üniversite Hastanesi'ne başvuran intihar girişiminde bulunmuş olan hastaların çoğunluğunun ise psikiyatrik sorunlarının olduğu yalnızca %14'ünde psikiyatrik bir tanıya rastlanmadığı saptanmıştır (Deveci, Aydemir ve Mızrak, 2005). Gençöz ve Or da (2006) 226 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada depresyon düzeyinin yüksek

olması ve olumlu duygulanımın düşük olmasının intihar olasılığını arttırdığını belirlemişlerdir.

İntihar ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle depresyon, umutsuzluk, yetersiz problem çözüme becerileri, öfke, saldırganlık, dürtüsellik gibi intiharı yordayıcı olumsuz bilişler ve davranışlar incelenmiştir. Linehan, Goodstein, Nielsen ve Chiles (1983) ise bu araştırmalardan farklı olarak yaşamı sürdürme nedenleri üzerinde çalışmalar yapmış ve bireyi intihar davranışından alıkoyan, hayata bağlayan inanç ve beklentilerin intihar girişiminde bulunmada çok daha önemli olduğunu vurgulamışlardır. Yapılan çalışmalar intihar davranışında bulunan bireylerin, intihar davranışında bulunmayan bireylere göre yaşamı sürdürmeye dair inançlara daha az önem verdiklerini ve intihar ile yaşamı sürdürme nedenleri arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir (Batıgün, 2005; Dobrov ve Thorell, 2004; Ellis ve Lamis, 2007). Yaşamı sürdürme nedenleriyle ilgili yapılan çalışmalar, yaşamı sürdürme nedenlerinin hem ergenlerde (Ellis ve Lamis, 2007; Turgay, 1992) hem de yaşlılarda (Segal ve Needham, 2007) görülen intihar davranışlarını yordayan önemli bir bilişsel faktör olduğunu göstermektedir. Cinsiyet farklılığı incelendiğinde ise kadınların erkeklere göre daha fazla kendilerini hayata bağlayan neden belirttikleri saptanmıştır (Durak, Gültekin ve Şahin, 1993; Ellis ve Lamis, 2007; Pompili ve ark., 2007).

Joiner ve arkadaşları (2006), yaşamı sürdürme nedenleriyle de ilişkilendirilebilecek bir kuram geliştirmiştir. Joiner, tamamlanmış intihar ve intihar girişiminde kişiler arası psikoloji kuramında (Interpersonal-Psychological Theory of Attempted and Completed Suicide) kişinin intihar etmesi için üç koşulun gerçekleşmesi gerektiğini; fakat bunların da intihar nedeni olarak tek başına yeterli olamayacağını belirtmektedir. Bu koşullar: kişinin kendini öldürebilecek kapasite ve yeterliliğe sahip olması, çevresindeki diğer insanlara yük olduğunu hissetmesi ve bir sosyal grup ya da ilişki değerlerine sahip olmama duygusudur (Joiner ve ark., 2006). Bu koşullardan bir sosyal grup ya da ilişki değerlerine sahip olmama duygusunun intiharla ilişkisi yaşamı sürdürme nedenlerinin alt faktörlerinden aileye ve arkadaşlara karşı sorumluluk duygusuyla da ilişkilendirilebilir. Daha fazla yaşamı sürdürme nedeni belirtenlerin aile ve arkadaşlarına karşı sorumlulukları da yüksek bulunmuştur (Ellis ve Lamis, 2007). Benzer olarak, Joiner ve arkadaşlarına göre (2006) bir gruba bağlılık, ortak değerlerde birleşme kişinin temel isteklerindedir. Bu duygunun varlığı intiharı önlemede tampon görevi görmekte ve bu duygunun eksikliği ya da yoksunluğu ise intihar olasılığının artmasına neden olmaktadır.

Bireyi intihardan koruyan bir diğer önemli faktör de baş etme becerileridir. İntiharla ilgili düşünceler ve

intihar girişimleri özellikle bireylerin karşılaştıkları ve kontrol edemedikleri stresli olaylar karşısında etkili baş etme yöntemlerini kullanamayıp, ölümü tek çözüm yolu olarak gördüklerinde ortaya çıkmaktadır. Eğer kişi krizin en yoğun olduğu aşamada baş etmek için yapıcı çözümler geliştirebilirse ve diğer seçenekleri nesnel bir şekilde değerlendirebilirse intihar davranışı ya da intihar düşüncesi riski azalır (Stoney, 1996). İntihar girişiminde bulunan bireylerin, intihar düşüncesine sahip bireylere göre etkili baş etme yollarına daha az sıklıkla başvurdukları saptanmıştır (Lauer, Man, Marquez ve Ades, 2008). Duygu odaklı baş etme yolları intihar düşüncesi ya da davranışını artırıcı bir etkiye sahip bulunmaktadır. Problem odaklı baş etme yolları ise intiharı azaltıcı bir etkiye sahiptir. Stresli yaşam olayları ve bunların kişi üzerindeki etkisi arttıkça bireylerin daha çok duygu odaklı baş etme yollarını kullandıkları saptanmıştır (Wang ve ark., 2007).

Literatürde intiharı yordayıcı faktörler ile ilgili araştırmalar olmasına rağmen, bireyi intihar etmekten alıkoyan, onları hayata bağlayan nedenler üzerinde yeterince araştırma yapılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada üniversite öğrencilerinde intihar düşünce ve davranışları ile ilişkili olabilecek faktörleri ve bu faktörlerle de bağlantılı olan, üniversite öğrencilerinin intihar davranışı ya da düşüncesine sahip olmalarını engelleyen koruyucu faktörleri belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla intihar düşünce ve davranışlarının yaşamı sürdürme nedenleri ve baş etme yolları ile ilişkisi incelenmiştir. Böylece öğrencilerin intihar etmeleri için risk oluşturan faktörlerin belirlenmesi ve bunların azaltılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırmanın örneklemini Uludağ Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan, 242'si kız (% 62.9), 143'ü erkek (% 37.1) toplam 385 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaşları 17 ile 25 yaş arasında değişmektedir ($Ort. = 20.16$, $S = 1.56$). 7 Öğrenci psikiyatrik ilaç kullandığı için bu öğrenciler veri setinden çıkarılarak analizler 378 öğrenci üzerinden yapılmıştır. Öğrencilerin 300'ü birinci sınıf (% 77.9), 85'i dördüncü sınıf öğrencisidir (% 22.1).

Örneklemin sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini içeren sorulardan oluşmuştur. Kişisel Bilgi Formunda, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, devam ettikleri bölüm ve sınıf düzeyi, anne

ve babanın eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyleri, kardeş sayısı ve kaçınıcı çocuk oldukları, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer ve okurken barındıkları yer, daha önce psikolojik sorunlarının ve herhangi fiziksel hastalıklarının olup olmadığı, daha önce intihar girişiminde bulunup bulunmadıkları ve stres kaynaklarını belirlemeye yönelik 19 soru yer almaktadır.

İntihar Davranışı Ölçeği. İntihar Davranışı Ölçeği, Linehan ve Nielsan (1981) tarafından geliştirilen bireylerin intihar düşüncesi ya da davranışını saptama-

mayı amaçlayan 45 maddeden oluşmaktadır. Cotton, Peters ve Range (1995) tarafından güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılan ölçeğin iç tutarlılık katsayısı klinik örneklemeden alınan verilerde $\alpha = .75$, klinik dışındaki örnekleme ise $\alpha = .80$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin 45 soruluk formu Cole (1988) tarafından revize edilerek dört soruya indirilmiştir. Osman, Bagge, Guitierrez, Konicki Kooper ve Barries (2001) tarafından ise 4 soruluk bu formunda bazı revizyonlar yapılarak güvenilirlik-geçerlilik çalışması yapılmıştır.

Ölçeğin Türkçe Formunun güvenilirlik ve geçerlik çalışması Bayam, Dilbaz, Bitlis, Holat ve Tüzer (2008) tarafından acil servis ve psikiyatri kliniğindeki hastalardan oluşan örnekleme yapılmıştır. İntihar Davranışı Ölçeğinde her bir soru intiharın farklı bir boyutunu ölçmektedir. İntihar davranışı ölçeğinden alınacak en düşük puan 0, en yüksek puan ise 14'tür. Alınan en yüksek puan en ciddi intihar davranışını ifade etmektedir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği .92, iç tutarlılık katsayısı .73'tür (Bayam, Dilbaz, Bitlis, Holat ve Tüzer, 2008).

İntihar Davranışı Ölçeğinin her sorusunun farklı derecelendirilmiş olması ve literatürde de benzer şekilde kullanılması (Wang ve ark., 2007) nedeniyle bu çalışmada İntihar Davranışı Ölçeği'nin 1., 2. ve 4. maddeleri, her biri tek tek bağımlı değişken olarak kullanılmıştır.

Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri (YSNE).

Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri, Linehan, Goodstein, Nielsan ve Chiles (1983) tarafından, insanların intihar davranışından alıkoyan faktörleri belirlemek amacıyla geliştirilmiş, 48 maddelik kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Ölçek maddeleri, 6'lı (1 = hiç önemli değil, 6 = çok önemli) derecelendirme ile yanıtlanmaktadır. Yüksek puanlar yaşamı sürdürmek için belirtilen nedenlerin çokluğuna, düşük puanlar ise yaşamı sürdürmek için belirtilen nedenlerin azlığına işaret etmektedir (Şahin ve Batıgün, 2000).

Bu ölçeğin Türkçe çeviri, güvenilirlik-geçerlik çalışmasında 47 madde orijinalinden aynen alınıp çevrilmiş ayrıca kültürler arası farklılıklar da göz önünde bulundurularak, ölçeğe 40 madde daha eklenerek 87 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Yapılan analizler sonucunda ölçek soruları 70 maddeye indirilmiştir. Daha sonra YSNE'nin 70 maddelik formu Şahin ve Batıgün (2000) tarafından tekrar gözden geçirilerek 28 maddeye indirilmiştir. Ölçeğin dört faktörden oluşan bu yeni formunun madde toplam korelasyon değerleri .21 ile .70 arasında değişmektedir. Dört alt faktörün intihar grubunda Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları .32 ile .77 arasında, depresyon grubu, intihar grubu ve normal grup birlikte değerlendirildiğinde elde edilen Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ise .65 ile .89 arasında değişmektedir.

Tablo 1. Örneklemin Sosyodemografik Özellikleri

Değişkenler	n (%)	Ort.	S	Ranj
Cinsiyet				
Kadın	242 (62.9)			
Erkek	143 (37.1)			
Yaş		20.16	1.56	17-25
Sınıf				
1.sınıf	300 (77.9)			
4.sınıf	85 (22.1)			
Kardeş sayısı		3.16	1.90	1-12
Gelir düzeyi				
500 YTL'den az	23 (6.0)			
500-999 YTL	115 (29.9)			
1000-2000 YTL	185 (48.1)			
2000 YTL üzeri	53 (13.8)			
Psikiyatrik tanının varlığı				
Evet	22 (5.7)			
Hayır	363 (94.3)			
İlaç kullanıp kullanmama				
Evet	7 (1.8)			
Hayır	378 (98.2)			
Psikolojik sorunun varlığı				
Evet	58 (15.1)			
Hayır	326 (84.7)			
İntihar girişiminde bulunup bulunmama				
Evet	21 (5.5)			
Hayır	364 (94.5)			
Kronik hastalığın varlığı				
Evet	26 (6.8)			
Hayır	359 (93.2)			
Sağlık düzeyinden memnuniyet		3.93	1.07	1-5
Stresli bir olay yaşanması				
Evet	186 (48.3)			
Hayır	199 (51.7)			

Üniversite öğrencilerinin intihar davranışının incelendiği bu çalışmada yaşamı sürdürme nedenlerinin kısaltılmış 28 maddelik dört faktörden oluşan formu kullanılmıştır. Ölçeğin “hayata bağlılık, umut ve sosyal destek, dini engeller ve mücadele” olarak adlandırılan dört faktörünün Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla $\alpha = .83, .84, .69$ ve $.58$ olarak belirlenmiştir.

Baş Etmeye Yolları Envanteri. Baş Etmeye Yolları Envanteri ilk olarak Folkman ve Lazarus (1985) tarafından insanların stresli durumlar ile nasıl baş ettiklerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş, 66 sorudan oluşan bir ölçektir. Ölçeğe Siva (akt. Uçman, 1990) tarafından kültürel farklılıklar göz önünde bulundurulmuş ve yeni maddeler eklenmiş ve 74 maddelik form oluşturulmuştur. Karancı, Alkan, Akşit, Balta ve Sucuoğlu'nun 1999'da depremden kurtulmuş kişiler ile yapmış oldukları çalışmada ölçek kısaltılarak 42 madde haline getirilmiş ve üçlü derecelendirme (1 = hiçbir zaman, 2 = bazen, 3 = her zaman) formatı kullanılmıştır.

Bu çalışmada ölçeğin Karancı ve arkadaşları (1999) tarafından kısaltılmış formu ve Kesimci'nin (2003) meme kanseri olan hastalar ile yaptığı çalışmadaki faktör analizi sonuçları kullanılmıştır. Kesimci'nin (2003) çalışmasında elde edilen 4 faktör; “kaderci baş etme, iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme, problem odaklı baş etme ve çaresizlik”tir. Üniversite öğrencilerinin intihar davranışlarının incelendiği bu çalışmada ölçeğin dört faktörünün Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla $\alpha = .73, .61, .73$ ve $.66$ olarak belirlenmiştir.

İşlem

Araştırmanın verileri Aralık 2008 - Mart 2009 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin bir kısmı öğrencilerin ders saatleri göz önünde bulundurulmuş ve dersin öğretim elemanından gerekli izinler alınarak, ders başlamadan önce ya da ders aralarında ayrıca yurtlarda öğrencilere uygulanarak toplanmıştır. Sıra ve ardışıklık etkisinin olası etkilerini kontrol etmek amacıyla ölçeklerin batarya içerisindeki sırası farklı olarak sıralanmış şekilde 385 öğrenciye anketler uygulanmıştır. Öğrenciler soruların tümünü yaklaşık yarım saat içerisinde doldurmuşlardır.

Bulgular

Örneklem ile İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

Örneklem ile ilgili değişkenler incelendiğinde, çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin 21'inin (% 5.5) daha önce intihar teşebbüsünde bulunduğu saptanmıştır (intihar ölçeği dışında kişisel bilgi formunda yer alan “Hiç intihar teşebbüsünde bulundunuz

mu?” sorusuna verilen yanıtlar). İntihar Davranışı ölçeğinin birinci maddesinde 3, 4, 5'i (0 = kesinlikle katılmıyorum 5 = kesinlikle katılıyorum) işaretleyen 45 kişinin (% 11.69) intihar plan ve girişiminin olduğu belirlenmiştir. İntihar düşüncesi ölçeğinin ikinci maddesinde 2, 3, 4'ü (0 = kesinlikle katılmıyorum 4 = kesinlikle katılıyorum) işaretleyen 42 öğrencinin (% 10.91) intihar düşüncesine sahip olduğu ve dördüncü maddesinde 2, 3, 4'ü (0 = kesinlikle katılmıyorum 4 = kesinlikle katılıyorum) işaretleyen 50 öğrencinin (% 12.99) gelecekte intihar teşebbüsünde bulunma olasılığının olduğu belirlenmiştir.

İntihar Düşünce, Girişim ve Davranışları ile Cinsiyet

İntihar düşünce ve davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla İntihar ölçeğinin 3 sorusuna verilen cevaplardan alınan puanlara göre Çok Yönlü Varyans Analizi (MANOVA) yapılmıştır. Bonferroni düzeltmeleri doğrultusunda $p < 0.02$ 'nin altı anlamlı olarak kabul edilmiştir. MANOVA sonuçları incelendiğinde tüm modelin anlamlı olmadığı (Wilk's Lambda = 0.98, $F_{3,374} = 9.94$, $p < .03$) bulunmuştur. İntihar düşünce ve davranışlarının cinsiyete göre bir farklılık göstermediği, kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Yaşamı Sürdürme Nedenleri ve Cinsiyet

Yaşamı sürdürme nedenleri açısından cinsiyete göre bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla erkek ve kız öğrenciler Yaşamı Sürdürme Nedenleri ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları toplam puanlarına göre Çok Yönlü Varyans Analizi (MANOVA) kullanılarak karşılaştırılmıştır. Tüm modelin anlamlı olduğu (Wilk's Lambda = 0.94, $F_{4,373} = 6.19$, $p < .001$) bulunmuştur. Yaşamı Sürdürme Nedenleri ölçeğinin “hayata bağlılık” alt faktöründe kızların ($Ort. = 40.28$) erkeklerden ($Ort. = 37.66$) anlamlı düzeyde yüksek puanlar aldığı bulunmuştur ($F_{1,377} = 11.70$, $p < .001$). İkinci faktör olan “umut ve sosyal destek” alt ölçeğinden de kızlar ($Ort. = 62.69$) erkeklerden ($Ort. = 59.70$) anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar almışlardır ($F_{1,377} = 11.22$, $p < .001$). Üçüncü faktör olan “dini engeller” alt ölçeğinden de kızlar ($Ort. = 25.04$) erkeklerden ($Ort. = 22.37$) anlamlı düzeyde yüksek puanlar almışlardır ($F_{1,377} = 15.96$, $p < .001$). Son faktör olan “mücadele” alt ölçeğinden de kızların ($Ort. = 10.56$) erkeklerden ($Ort. = 10.00$) anlamlı düzeyde yüksek puanlar aldığı bulunmuştur ($F_{1,377} = 7.89$, $p < .01$). Sonuçlara göre, tüm alt faktörlerde kız öğrencilerin erkeklerden daha fazla yaşamı sürdürme nedeni belirttikleri bulunmuştur.

Tablo 2. Regresyon Analizlerinde Kullanılan Değişkenler Arası Korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. İntihar plan ve girişi		.73**	.68**	.17**	-.17**	-.23**	-.22**	.23**	-.10	-.24**	-.18**	-.09	-.05	.08	.37**
2. İntihar düşüncesi			.67**	.20**	-.17**	-.31**	-.25**	.17**	-.06	-.21**	-.16**	-.07	.00	.11*	.15**
3. İntiharin tekrar edilebilirliği				.09	-.20**	-.22**	-.20**	.16**	-.13*	-.27**	-.22**	-.13*	-.05	.02	.17**
4. Psikolojik sorun					-.26**	-.20**	-.25**	.25**	.14**	-.22**	-.14**	-.12*	.09	.27**	.12*
5. Sağlık düzeyinden memnuniyet						.19**	.24**	-.16**	.09	.14**	.12*	.10*	.02	-.17**	-.15**
6. İyimserlik/sosyal destek arama							.61**	-.20**	.16**	.30**	.29**	.13*	-.14**	-.06	-.09
7. Problem odaklı baş etme yolları								-.23**	.06	.24**	.25**	.19**	-.19**	-.07	-.09
8. Çaresizlik									.24**	-.15**	-.08	-.08	.12*	.13*	.22**
9. Kaderci baş etme yolları										.04	.16**	.16**	.27**	.01	-.06
10. Hayata bağlılık											.76**	.48**	.18**	-.02	-.13*
11. Umud ve sosyal destek												.53**	.22**	.02	-.12*
12. Mücadele													.26**	-.03	-.06
13. Dini engeller														.06	-.05
14. Stresli olay															.09
15. İntihar girişiminde bulunma															
Ort.	0.86	0.55	0.67		3.94	20.78	21.67	11.70	27.97	39.32	61.59	10.35	24.06		
S	1.58	1.22	1.26		1.07	2.60	2.98	2.36	4.07	7.28	8.49	1.89	6.37		

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Baş Etme Yolları ve Cinsiyet

Baş etme yollarının cinsiyete göre bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla erkek ve kız öğrenciler Baş Etme Yolları Envanteri'nin alt ölçeklerinden aldıkları toplam puanlarına göre Çok Yönlü Varyans Analizi (MANOVA) kullanılarak karşılaştırılmıştır. Tüm modelin anlamlı olmadığı (Wilk's Lambda = 0.98, $F_{4,373} = 1.70$, $p = 15$) ve Baş Etme Yolları Ölçeğinin 4 alt faktörünün cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir.

Regresyon Analizlerinde Kullanılan Değişkenler Arası Korelasyonlar

Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Korelasyon analizi sonuçları değerlendirildiğinde; Baş Etme Yolları Ölçeği'nin çaresizlik alt faktörü ve geçmişte intihar girişiminde bulunmuş olma, her 3 bağımlı değişken; "intihar plan ve girişimi", "intihar düşüncesi" ve "gelecekte intiharın tekrar edilebilirliği" ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Sağlık düzeyinden memnuniyet, Baş Etme Yolları Ölçeği'nin iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme yolu ve problem odaklı baş etme, Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri'nin hayata bağlılık boyutu ile

umut ve sosyal destek arama alt boyutları her 3 bağımlı değişken; "intihar plan ve girişimi", "intihar düşüncesi" ve "gelecekte intiharın tekrar edilebilirliği" ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Regresyon Analizleri

İntihar davranışı ölçeğinin 1., 2., ve 4. maddeleri bağımlı değişken olarak kullanılarak intihar düşüncesi ve davranışları ile ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla 3 ayrı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Üç regresyon analizinde de aynı bağımsız değişkenler kullanılmıştır. Regresyon analizlerinin ilk aşamasında yaş, cinsiyet, sağlık düzeyinden memnuniyet, psikolojik sorun ve son zamanlarda stresli bir olayın yaşanması; ikinci aşamasında ise Baş Etme Yolları Ölçeği'nin dört faktörü ile Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanteri'nin dört faktörü analizlere girilmiştir.

İntihar Plan ve Girişimi ile İlişkili Değişkenler

İntihar plan ve girişimi ile ilgili regresyon analizi sonuçları Tablo 3 sütun A'da verilmiştir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre birinci basamak varyansın % 3'ünü ($F_{deg.5,370} = 2.69$, $p < .05$) açıklamıştır. Bu basamakta sağlık düzeyinden memnuniyet intihar plan ve girişimi ile anlamlı düzeyde

Tablo 3. İntihar Plan ve Girişimi, İntihar Düşüncesi ve İntiharın Tekrar Edilebilirliği ile İlişkili Değişkenler

	İntihar Plan ve Girişimi (A)		İntihar, Düşüncesi (B)		İntiharın Tekrar Edilebilirliği (C)	
	β	t	β	t	β	t
Yaş	-.03	-.53	-.06	1.17	-.02	-.41
Cinsiyet	-.06	-1.14	.04	.74	.04	.69
Sağlık düzeyinden memnuniyet	-.06	-1.09	-.08	-1.41	-.12	-2.26*
Psikolojik sorun	.03	.50	.06	1.02	-.05	-.83
Stresli olay	-.01	-.22	.01	.27	-.04	-.78
Kaderci baş etme yolları	-.10	-1.73	-.05	-.80	-.06	-1.16
İyimserlik/sosyal destek arama	-.09	-1.37	-.21	-3.11**	-.10	-1.55
Problem odaklı baş etme yolları	-.04	-.60	.01	.09	-.01	-.21
Çaresizlik	.19	3.38***	.09	1.57	.10	1.81
Hayata bağlılık	-.18	-2.17*	-.14	-1.75	-.23	-2.73**
Umut ve sosyal destek	.03	.32	.07	.83	.02	.26
Dini engeller	-.05	-.96	-.00	-.02	.01	.10
Mücadele	.07	1.40	.06	.99	.03	.43
Toplam R^2	.12***		.11***		.11***	

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

ilişkili bulunmuştur. İkinci basamak varyansın % 9'unu ($Fdeğ_{8,362} = 4.56, p < .001$) açıklamıştır. Bu basamakta çaresiz baş etme ve hayata bağlılık istatistiksel olarak anlamlı değişkenler olarak bulunmuştur. Tüm değişkenler toplam olarak intihar plan ve girişiminin varyansının % 12'sini ($Fdeğ_{13,375} = 3.92, p < .001$) açıklamıştır.

Regresyon analizinin son basamağı değerlendirildiğinde çaresiz baş etmenin ($\beta = .19$) intihar plan ve girişimiyle pozitif yönde ilişkisi olduğu ancak hayata bağlılık ($\beta = -.18$) ile intihar plan ve girişimi arasında ise negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir ifade ile kendini çaresiz hissetme düzeyi arttıkça intihar plan ve girişiminde bulunma olasılığı yükselmektedir. Hayata bağlılık düzeyi arttıkça ise bireylerin intihar plan ve girişiminde bulunma olasılığı azalmaktadır.

İntihar Düşüncesi ile İlişkili Değişkenler

İntihar düşüncesi ile ilgili regresyon analizi sonuçları Tablo 3 sütun B'de verilmiştir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, birinci basamak varyansın % 4'ünü ($Fdeğ_{5,370} = 3.13, p < .01$) açıklamıştır. Bu basamakta psikolojik sorun ve sağlık düzeyinden memnuniyet intihar düşüncesi ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkili değişkenler olarak belirlenmiştir. İkinci basamak varyansın % 7'sini ($Fdeğ_{8,362} = 3.49, p < .001$) açıklamıştır. Bu basamakta iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme intihar düşüncesi ile ilişkili değişken olarak bulunmuştur. Tüm değişkenler toplam olarak intihar düşüncesinin varyansının % 11'ini ($Fdeğ_{13,375} = 3.42, p < .001$) açıklamıştır.

Regresyon analizinin son basamağı değerlendirildiğinde intihar düşüncesinin iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme ($\beta = -.21$) ile negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Başka bir ifade ile iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme yolunun kullanımı arttıkça intihar düşüncesinin azaldığı belirlenmiştir.

İntiharın Tekrar Edilebilirliği ile İlgili Değişkenler

İntiharın tekrar edilebilirliği ile ilgili regresyon analizi sonuçları Tablo 3 sütun C'de verilmiştir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre birinci basamak varyansın % 4'ünü ($Fdeğ_{5,369} = 2.81, p < .05$) açıklamıştır. Bu basamakta sağlık düzeyinden memnuniyet intiharın tekrar edilebilirliği ile ilişkili değişken olarak belirlenmiştir. İkinci basamak varyansın % 7'sini ($Fdeğ_{8,361} = 3.94, p < .001$) açıklamıştır. Bu basamakta sağlık düzeyinden memnuniyet ve hayata bağlılık ilişkili değişkenler olarak belirlenmiştir. Tüm değişkenler toplam olarak intiharın tekrar edilebilirliğinin varyansının % 11'ini ($Fdeğ_{13,374} = 3.58, p < .001$) açıklamıştır.

Regresyon analizinin son basamağı değerlendirildiğinde intiharın tekrar edilebilirliğinin sağlık düzeyinden memnuniyet ($\beta = -.12$) ve hayata bağlılıkla ($\beta = -.23$) negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Başka bir ifadeyle, sağlık düzeyinden memnuniyetin ve hayata bağlılığın azalmasıyla gelecekte intiharın tekrar etme olasılığının artacağı belirlenmiştir.

Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinde intihar davranışına neden olabilecek ve intihar düşüncesi ve davranışlarına sahip olmalarını engelleyici faktörleri belirlemektir. Sonuçlar örnekleme yer alan öğrencilerin intihar düşüncesi ve davranışlarının oldukça düşük olduğunu göstermiştir. Örnekleme oluşturulan öğrencilerden % 5.5'i geçmişte intihar girişiminde bulunmuştur. Bu bulgu Türkiye'de yapılan diğer çalışmalarda elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermektedir (Eskin ve ark., 2005). Ayrıca Filipinler, Amerika ve Türkiye'de bulunan üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada da Filipinli öğrencilerin % 3.4'ünün, Amerikalı öğrencilerin % 10.0'unun, Türk öğrencilerin ise % 3.1'inin intihar girişiminde bulunmuş oldukları saptanarak benzer sonuçlar elde edilmiştir (Lester, Castromayor ve İçli, 1990). Ancak sonuçlar diğer ülkelerdeki örneğin Amerika'daki üniversite öğrencilerinin intihar girişim (% 18) oranından daha düşüktür (Ellis ve Lamis, 2007). Örnekleme yer alan öğrencilerin sadece daha önce intihar girişiminde bulunma oranı değil, intihar düşüncelerinin varlığı ve gelecekte olabileceği ihtimali dikkate alındığında ise intihar düşüncesi ve davranış oranında artış görülmekte ve oranlar % 12.99'a kadar ulaşmaktadır. Bu sonuçlar ve ülkemizde yapılan diğer çalışma sonuçları Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin de intihar düşüncelerinin göz ardı edilemeyecek düzeyde olduğunu göstermektedir (Eskin ve ark., 2005; Lester ve ark., 1990). İntihar düşüncesi açısından örnekleme yer alan öğrencilerin intihar düşüncesi oranı diğer ülkelerdeki oranlara yaklaşmakla birlikte çok daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgu kültürel farklılıklar ile açıklanabilir. Hofstede'nin (1980) tanımladığı 5 kültür boyutundan biri bireycilik/toplulukçuluk boyutudur ve intihar davranışının ülkeler arasında gözlenen farklılığını bu boyutla açıklamak mümkündür. Örneğin Türk kültüründe gelenek ve göreneklere bağlılık, toplulukçu, komformist bir kültür yapısı hakimdir ve uyum, gruba bağlılık, birliktelik önemlidir. Bu kültür yapısında iç grup çok önemlidir ve iç grup arasında bir dayanışma söz konusudur. Bu birliktelik ve birbirini destekleyen grup yapısına karşılık daha bireyci bir kültür olan, grupların sayısal değerlerinin giderek azaldığı ve rekabetin, bireyselliğin

daha baskın olduğu Amerika gibi bireyci kültürlerde intihar eğilimlerinin daha yüksek olması bu kültürel farklılıklarla açıklanabilir (Hofstede, 1980). Bunun yanında Türkiye’de yaşayan kişilerin büyük bir çoğunluğunun Müslüman olduğu düşünüldüğünde, intiharın da İslam dininde yasaklanmış olması, intihar düşüncesi oranlarındaki düşüklüğün bir diğer sebebi olabilir.

Bu çalışmada cinsiyet ile intihar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu bulgu literatürdeki bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Edwards ve Holden, 2003; Ellis ve Lamis, 2007). Bunun yanında literatürde cinsiyete göre intihar davranışlarının farklılaştığı ve bazı çalışmalarda erkeklerin kadınlardan (Batıgün, 2005) bazılarında ise kadınların erkeklerden (Druss ve Pincus, 2000) daha fazla intihar düşüncesine sahip olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Üniversite öğrencilerinden oluşan bu örnekleme intihar düşünce ve davranışlarının cinsiyete göre bir farklılık göstermemesinin nedeni bu grubu oluşturan bireylerin akademik sorunlar, gelecek kaygısı, barınmayla ilgili sorunlar, çoğunluğunun ailelerinden uzakta ve yalnız yaşıyor olmaları gibi ortak sorunlarının olması olabilir.

Bireyleri intihardan koruyan yaşamı sürdürme nedenlerinin tüm alt faktörlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Tüm alt faktörlerde (Hayata bağlılık, Umut ve sosyal destek arama, Dini engel ve Mücadele) kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla yaşamı sürdürme nedeni belirtmişlerdir. Bu bulgu literatürde yer alan çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Batıgün, 2005; Durak ve ark., 1993; Ellis ve Lamis, 2007; Pompili ve ark., 2007). Erkek öğrencilerin yaşamı sürdürmeye dair kız öğrencilerden daha az neden belirtmelerinin nedeni erkeklerin tüm duygularda olduğu gibi yaşamı sürdürme nedenlerini de rapor etmemiş olmalarından kaynaklanmış olabilir.

Bu çalışmada cinsiyet ile baş etme yolları arasındaki ilişki incelenmiş ve baş etme yolları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Üniversite öğrencilerinin yer aldığı bu çalışmada, katılımcıların aynı eğitim seviyesinde olmaları ve her iki cinsiyetin de benzer sorunlar yaşamaları nedeniyle baş etme yolları ile cinsiyet arasında ilişki bulunamamış olabilir.

İntihar plan ve girişimi ile ilişkili değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre çaresiz baş etme ve hayata bağlılık intihar plan ve girişimi ile ilişkili değişkenler olarak bulunmuştur. Bireylerin çaresizlik duyguları arttıkça intihar plan ve girişiminde bulunma olasılıkları artmaktadır. Diğer çalışmalarda da bu bulguyla benzer sonuçlar elde edilmiştir (Durak ve ark., 1993; Şahin, Onur ve Basım, 2008; Wang ve ark., 2007). Çaresizlik bireye yaşadığı sorunun üstesinden gelebilecek hiçbir çözüm yolunun olmadığı duygusunu vererek kişinin yaşamını sonlandırmaya karar vermesine neden olabilir.

Üniversite öğrencilerinde çaresizliğin intihar ile ilişkili faktör olarak ortaya çıkması ölümün yaşanılan sıkıntıyı dindirebilecek tek çözüm yolu olarak görülmesinden kaynaklanmış olabilir.

İntihar plan ve girişimi ile ilişkili saptanan diğer değişken hayata bağlılıktır. Hayata bağlılık arttıkça intihar plan ve girişimi azalmaktadır (Buelow, Schreiber ve Range, 2000; Ellis ve Lamis, 2007; Pompili ve Lester, 2007; Wang ve ark., 2007). Hayata bağlılık bireylerin intihar davranışlarında bulunmalarına engel olmaktadır. İntihar plan ve girişiminin düşük oranda belirlendiği bu örnekleme üniversite öğrencileri hayata bağlı olduklarını belirtmişlerdir. Özellikle örneklemin çoğunluğunun birinci sınıflardan oluştuğu göz önünde bulundurulursa, pek çok umut ve beklentiyle üniversiteye gelen öğrencilerin geleceğe ve hayata dair pek çok beklentisinin olması, bu grubun hayata bağlılığının yüksek olmasını açıklayan birçok nedenden biri olabilir. Hayata bağlılık düzeyi arttıkça da kişi yaşamak için daha fazla nedene sahip olmakta ve bu durum da daha az intihar plan ve girişiminde bulunmasına neden olabilmektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, iyimser/ sosyal destek arayıcı baş etme yolu intihar düşüncesi ile ilişkili değişken olarak saptanmıştır. İyimser/ sosyal destek arayıcı baş etme yolunun kullanımı arttıkça üniversite öğrencilerinin intihar düşüncelerinin azaldığı saptanmıştır. Literatürdeki farklı çalışmalarda da bu bulgu desteklenmiş, iyimser/ sosyal destek arayıcı baş etmenin intihar düşüncesini azaltıcı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (Durak ve ark., 1993; Hirsch ve ark., 2007). İyimserlik, bireylerin olayın olumsuz yönünden çok olumlu yönlerini görmelerini sağlamakta ve bireyi umutsuzluktan kurtarmaktadır. Örnekleme oluşturan üniversite öğrencilerinin iyimser bir tutum içinde olmaları onların intihar düşüncesine sahip olmalarını engelliyor olabilir. Öğrencilerin yüksek oranda sosyal destek almaları sorunların üstesinden gelmelerine ve daha az psikolojik sıkıntı yaşamalarına neden olarak intihar riskini azaltabilir. Bunun aksine kendini yalnız hisseden, hiçbir şekilde sosyal desteğe sahip olmayan öğrenciler ise kendilerini umutsuz ve yalnız hissedecek ve bu durum da öğrencilerin intiharı düşünmelerine neden olabilecektir.

Yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre, sağlık düzeyinden memnuniyet ve hayata bağlılık intiharın tekrar edilebilirliği ile ilişkili değişkenler olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sağlık düzeyine yönelik algılarındaki memnuniyet arttıkça intihar davranışları azalmaktadır. Bu bulgu literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Druss ve Pincus, 2000; Preti ve Miotto, 1999). Herhangi bir sağlık probleminin ortaya çıkması genç bireylerden yaşlılara herkesin iş hayatından özel hayatına kadar yaşamını önemli

oranda etkilemektedir. Bireye fiziksel bir acıyla birlikte psikolojik sıkıntı da veren sağlık problemleriyle baş edemeyen bireyler de çözüm olarak ölümü tercih edebilmektedirler. Bu durum da sağlık düzeyinden memnuniyet azaldıkça intihar düşüncesinin artmasına sağlık düzeyinden memnuniyet arttıkça ise intihar oranının azalmasına neden olabilmektedir.

İntiharın tekrar edilebilirliği ile ilişkili diğer faktör hayata bağlılıktır. Kişilerin hayata bağlılıkları arttıkça gelecekte intihar davranışında bulunma olasılıklarının azaldığı sonucu elde edilmiştir. Literatürde yer alan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Edwards ve Holden, 2003; Innamorati ve ark., 2006). Hayata bağlılık bireyleri gelecekte herhangi bir kriz döneminde oluşabilecek intihar düşüncelerinden koruyucu bir faktördür. Hayata bağlı olan, hayatta kalmak için birçok nedene sahip olan bireylerin gelecekte gözlenebilecek intihar davranışı riski de oldukça düşüktür olacaktır. Hayatta kalmak için bir nedene sahip olmayan, hayata bağlı olmayan bireylerin ise gelecekte karşılaşacakları herhangi bir kriz döneminde intihar davranışında bulunma riskleri artabilecektir. Öğrencilerin gelecekle ilgili hayalleri, yakın ilişkide buldukları kişilere olan duyguları ve bağlılıkları (aile, yaşanan duygusal ilişkiler, arkadaşlık, dostluk ilişkileri...) onları hayata bağlayan ve gelecekte intihar etmelerini engelleyen faktörler olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin çaresiz baş etme yolunu kullanımları arttıkça intihar düşüncesi ve davranışlarının arttığı, iyimser/sosyal destek arayıcı baş etme yolunu kullanımları, hayata bağlılıkları ve sağlık düzeylerinden memnuniyetleri arttıkça ise intihar düşüncesi ve davranışlarının azaldığı bulunmuştur.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular literatürde var olan çalışmalara katkı sağlamasının yanında bazı sınırlılıklar içermektedir. Örnekleme yer alan kız öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısından daha fazladır. Bu sayı üniversitede okuyan kız ve erkek öğrencilerin gerçek oranını yansıtmamaktadır. Bu durum çalışmadaki cinsiyet ile ilişkili farklılıkların genellenmesine engel olmaktadır. Bu nedenle gelecek çalışmalarda cinsiyetin intihar ve yaşamı sürdürme nedenleri üzerindeki etkisini değerlendirebilmek için kız ve erkek öğrenci sayılarının birbirine yakın olduğu örneklemelerde çalışmalar yapılabilir. Ayrıca araştırmanın örnekleminde az sayıda dördüncü sınıf öğrencisi yer almaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilere göre çok daha az sayıda olması dördüncü sınıf öğrencilerinde bulunan mezuniyet ve gelecek kaygısı gibi faktörlerin sonuçlara beklenildiği oranda yansımamasına ve bu nedenle bu çalışmada intihar

düşünce ve davranışlarının ve ayrıca gelecekte intihar davranışında bulunma olasılığının düşük olmasına neden olmuş olabilir. Bu farklılığın sonuçlara etkisi olup olmadığını belirlemek için gelecek çalışmalarda her iki grubun da birbirine yakın sayıda olduğu örneklem gruplarında intihar ile ilişkili değişkenler araştırılabilir.

Çalışmada var olan diğer sınırlılık ise çalışmanın örnekleminin yalnızca tek bir üniversiteden seçilen öğrencilerden oluşmasıdır. Literatürde üniversite öğrencilerinde intihar davranışları oranı daha yüksek bulunurken bu grupta intihar davranışlarının düşük bulunmasının nedeni bu araştırmanın örnekleminin yalnızca tek bir üniversiteden seçilmiş olması ve bu grubun benzer özellikler taşıyor olması olabilir. Araştırmanın bulgularının genellenebilmesi için farklı şehirlerde yer alan ve birden fazla üniversitenin öğrencilerini kapsayacak çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

Bu çalışmada sağlık düzeyine yönelik memnuniyetin intihar davranışında bulunmada koruyucu bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır. Bu bilgi göz önünde bulundurularak öğrencilere sağlıkla ilgili eğitimler verilmesi, sağlıklarını koruyucu önlemler alınması, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve öğrencilerin bu hizmetlerden kolaylıkla faydalanabilmelerinin sağlanması öğrencilerin kendilerini sağlıklı ve güvende hissetmelerini sağlayacak ve intihar davranışında bulunma olasılığını azaltacaktır.

Bu çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yaşamı sürdürmeye dair daha az neden belirttikleri sonucu elde edilmiştir. Uzmanların bu durumu göz önünde bulundurularak, erkek öğrencilerin duygularını ifade etmelerine yönelik ve hayatta kalmalarının nedenleri üzerine farkındalıklarını artırıcı çalışmalar yapılması yararlı olacaktır.

Çalışmadan elde edilen bulgular çaresizliğin üniversite öğrencilerinin intihar davranışında bulunmalarını arttırıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencilerin karşılaştıkları bir sorunla baş etmelerini sağlayacak uygun çözüm yollarını kullanmaları ve bu yönde bir eğitim ve tedavi planının hazırlanması intihar davranışında bulunmalarını engelleyecektir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin yaşadıkları bir probleme karşı uygun çözüm yollarını geliştirmelerini sağlayacak psikolojik eğitim programları hazırlanması faydalı olacaktır.

Kaynaklar

- Ajdacic-Gross, V., Bopp, M., Gostynski, M., Lauber, C., Gutzwiller, F. ve Rössler, W. (2006). Age-Period-Cohort Analysis of Swiss Suicide Data 1881-2000. *European Archives of Psychiatry Clinical Neuroscience*, 256, 207-214.
- Batıgün, A. D. (2004). İntihar ile ilişkili bazı değişkenler: Öfke/saldırganlık, dürtüsel davranışlar, problem çözme

- becerileri, yaşamı sürdürme nedenleri. *Kriz Dergisi*, 12(2), 49-61.
- Batıgün, A. D. (2005). İntihar olasılığı: Yaşamı sürdürme nedenleri, umutsuzluk ve yalnızlık açısından bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(1), 29-39.
- Bayam, Dilbaz, N., Bitlis, V., Holat, H. ve Tüzer, T. (2008). İntihar davranışı ile depresyon, ümitsizlik, intihar düşüncesi ilişkisi: İntihar Davranış Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 3(1-2), 223-225.
- Brown, S. L. ve Vinokur, A. D. (2003). The interplay among risk factors for suicidal ideation and suicide: The role of depression, poor health, and loved ones' messages of support and criticism. *American Journal of Community Psychology*, 32(1/2), 131-141.
- Buelow, G., Schreiber, R. ve Range, L. M. (2000). Attachment pattern, reasons for living, and suicide risk among college students. *Journal of College Counseling*, 3, 29-35.
- Cahir, N. ve Morris, R. D. (1991). The Psychology Student Stress Questionnaire. *Journal of Clinical Psychology*, 97(3), 414-417.
- Cole, D. (1988). Hopelessness, social desirability, depression and, parasuicide in two college student samples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 131-136.
- Cotton, C. R., Peters, D. K. ve Range, L. M. (1995). Psychometric properties of the Suicide Behaviors Questionnaire. *Death Studies*, 19, 391-397.
- Deveci, A., Aydemir, Ö. ve Mızrak, S. (2005). İntihar girişiminde bulunanlarda sosyodemografik özellikler, stres etmenleri ve ruhsal bozukluklar. *Kriz Dergisi*, 13(1), 1-9.
- Dobrov, E. ve Thorell, L. H. (2004). "Reasons for Living" translation, psychometric evaluation and relationship to suicidal behaviour in a Swedish random sample. *Nordic Journal of Psychiatry*, 58, 277-285.
- Druss, B. ve Pincus, H. (2000). Suicidal ideation and suicide attempts in general medical illnesses. *Archives of Internal Medicine*, 160, 1522-1526.
- Durak, A., Gültekin, Y. Y. ve Şahin, N. H. (1993). İnsanları yaşama bağlayan nedenler nelerdir? Yaşamı Sürdürme Nedenleri Envanterinin (YSNE) güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(30), 7-19.
- Edwards, M. J. ve Holden, R. R. (2003). Coping, meaning in life, and suicidal manifestations: Examining gender differences. *Journal of Clinical Psychology*, 59 (10), 1113-1150.
- Ellis, J. B. ve Lamis, D. A. (2007). Adaptive characteristics and suicidal behavior: A gender comparison of young adults. *Death Studies*, 31, 845-854.
- Eskin, M., Demir, H. K. ve Demir, S. (2005). Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse and suicidal behavior in university students in Turkey. *Archives of Sexual Behavior*, 34(2), 185-195.
- Eskin, M., Akoğlu, A. ve Uygur, B. (2006). Ayaktan tedavi edilen psikiyatri hastalarında travmatik yaşam olayları ve sorun çözüme becerileri: İntihar davranışıyla ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 266-275.
- Folkman, S. ve Lazarus, R. S. (1985). If changes it must be a process: Study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 150-170.
- Gençöz, T. ve Or, P. (2006). Associated factors of suicide among university students: Importance of family environment. *Contemporary Family Therapy*, 28, 261-268.
- Hirsch, J. K., Conner, K. R. ve Duberstein, P. R. (2007). Optimism and suicide ideation among young adult college students. *Archives of Suicide Research*, 11, 177-185.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences*. Beverly Hills, CA: Sage
- Innamorati, M., Pompili, M., Ferrari, V., Cavedon, G., Soccorsi, R., Aiello, S. ve ark. (2006). Psychometric properties of the Reasons for Living Inventory in Italian university students. *Individual Differences Research*, 4(1), 51-56.
- İmamoğlu, E. O. ve Yasak-Gültekin, Y. (1993). Önerilen dengelenmiş toplumsal birey modeli ışığında üniversite gençlerinin sorunları: 1982-92 döneminde yayınlanan araştırmalara ilişkin bir değerlendirme, yorum ve öneriler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(30), 27-41.
- Joiner, T. E., Van Orden, K., Stellrecht, N. E., Gordon, K. H., Witte, T. K., Wingate, L. R. ve ark. (2006). Clinical applications of the interpersonal psychological theory of attempted and completed suicide. *Journal of Clinical Psychology*, 62(2), 211-222.
- Karancı, N. A., Alkan, N., Akşit, B., Sucuoğlu, H. ve Balta, E. (1999). Gender differences in psychological distress, coping, social support and related variables following the 1995 Dinar (Turkey) earthquake. *North American Journal of Psychology*, 1(2), 189-204.
- Kesimci, A. (2003). *Perceived social support, coping strategies and stress-related growth as predictors of depression and hopelessness in breast cancer patients*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Lauer, S., Man, A. F., Marquez, S. ve Ades, J. (2008). External locus of control, problem-focused coping and attempted suicide. *North American Journal of Psychology*, 10(3), 625-632.
- Lee, S., Fung, S., Tsang, A., Liu, Z., Huang, Y., He, Y. ve ark. (2007). Lifetime prevalence of suicide ideation, plan and attempt in metropolitan China. *Acta Psychiatr Scand*, 116, 429-437.
- Lester, D., Castromayor, I. J. ve İçli, T. (1990). Locus of control, depression, and suicidal ideation among American, Philippine, and Turkish students. *The Journal of Social Psychology*, 131(3), 447-449.
- Linehan, M. ve Nielsan, S. (1981). Assessment of suicide ideation and parasuicide hopelessness and social desirability. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 49(5), 773-775
- Linehan, M. M., Goodstein, J. L., Nielsen, S. L. ve Chiles ve J. A. (1983). Reasons for staying alive when you are thinking of killing yourself: The Reasons for Living Inventory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51(2), 276-286
- O'Conner, R. C. ve Sheehy, N. P. (1997). Suicide and gender. *Mortality*, 2(3), 239-254.
- Okman, T. (1997). Türkiye'de intihar istatistiklerinin metodolojisi, sistemi ve eğilimi. *Kriz Dergisi*, 5(1), 43-57.
- Osman, A., Bagge, C. L., Gutierrez, P. M., Konick, L. C., Kopper, B. A. ve Barrios, F. X. (2001). The Suicidal Behaviors Questionnaire-Revised (SBQ-R): Validation with clinical and nonclinical samples. *Assessment*, 8, 443-454.
- Pompili, M., Innamorati, M., Lester, D., Brunetti, S., Tatarelli, R. ve Girardi, P. (2007). Gender effects among undergraduates relating to suicide risk, impulsivity, aggression and self-efficacy. *Personality and Individual Differences*, 43, 2047-2056.
- Pompili, M., Lester, D., Innamorati, M., Narciso, V., Vento, A., De Pisa, E., Tatarelli, R. ve Girardi, P. (2007). Risk-taking and reasons for living in non-clinical Italian University

- students. *Death Studies*, 31, 751-762.
- Preti, A. ve Miotto, P. (1999). Social and economic influence on suicide. *Archives of Suicide Research*, 5, 141-156.
- Sayıl, I. ve Devrimci, H. Ö. (2003). Suicide attempts in Turkey: Results of the WHO-EURO multicentre study on suicidal behavior. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 48, 324-329.
- Segal, D. L. ve Needham, T. N. (2007). An exploration of gender differences on the Reasons for Living Inventory among older adults. *Death Studies*, 31, 573-581.
- Stoney, G. (1996). Toplumda intihar hakkında en sık sorulan sorular. (F. Balkaya, Çev.) *Türk Psikoloji Bülteni*, 2(5), 74-79.
- Şahin, N. ve Batıgün, A. (2000). *İntihar olasılığı ve yaşamı sürdürme nedenleri*. Yayınlanmamış çalışma.
- Şahin, N. H., Onur, A. ve Basım, H. N. (2008). İntihar olasılığının, öfke, dürtüsellik ve problem çözme becerilerindeki yetersizlik ile yordanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(62), 79-88.
- Uçman, P. (1990). Ülkemizde çalışan kadınlarda stresle başa çıkma ve psikolojik rahatsızlıklar. *Psikoloji Dergisi*, 7, 58-75.
- Turgay, A. (1992). Çocuk ve gençlerde intihar girişimleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 3(3), 183-189.
- Wang, M.-C., Lightsey, O. R., Pietruszka, T., Uruk, A. Ç. ve Wells, A. G. (2007). Purpose in life and reasons for living as mediators of the relationship between stress, coping and suicidal behavior. *The Journal of Positive Psychology*, 2(3), 195-204.
- Yamamura, T., Kinoshita, H., Nishiguchi, M. ve Hishida, S. (2006). A perspective in epidemiology of suicide in Japon. *Vosnosanit Pregl*, 63(6), 575-583.

Summary

Predictors of Suicide Behavior and Ideation in University Students: Reasons for Living and Ways of Coping

Burçin Gürkan

Özel Mucize Hayatlar Özel Eğitim
ve Rehabilitasyon Merkezi

Gülay Dirik

Uludağ University

In the world, the rates of suicide attempt and behavior have been increased in recent years. According to the World Health Organization (2000), suicide rate has increased over the past 45 years (60 %) (WHO, 2000; cited in Batgün, 2004). Although, there is an increase in suicide rates in all world countries, the rate varies across countries (Okman, 1997).

Women are more likely to attempt suicide than men, but men are much more likely to commit suicide than women (Ajdacic-Gross, Bopp, Gostynski, Lauber, Gutzwiller & Rössler, 2006; Lee et al., 2007; Sayil & Devrimci, 2003; Yamamura, Kinoshita, Nishiguchi & Hishida, 2006). Adolescents and young adults have higher suicide rates than other age groups (O'Conner & Sheehy, 1997). Several studies revealed that university students are the most risky group in suicide behavior (Eskin, Demir & Demir, 2005; Hirsch, Conner & Duberstein, 2007; Wang, Lightsey, Pietruszka, Uruk & Wells, 2007).

Psychological problem and stressful life events are positively related to suicide ideation and behavior. More specifically, psychological problem and stressful life events may increase suicide risk (Eskin, Akoğlu & Uygur, 2006; Wang et al., 2007). Another factor associated with suicide is satisfaction from health. Individuals with a health problem much more commit suicide than people without health problems (Brown & Vinokur, 2003; Druss & Pincus, 2000; Preti & Miotto, 1999).

While studies have focused heavily on suicidal risk factors, protective factors which prevent people from suicide attempt receive less attention. Having a reason for living is a protective factor and it is negatively associated with suicide (Batgün, 2005; Dobrov & Thorell, 2004; Ellis & Lamis, 2007). The other protective factor is coping ways. Individuals who attempted suicide were less likely to use effective ways of coping than individuals who did not attempt suicide (Lauer, Man, Marquez & Ades, 2008; Stoney, 1996; Wang et al., 2007).

The aim of the present study was to examine the predictors of suicide which may be related to suicide behavior in university students. Therefore, reasons for living and ways of coping were evaluated in order to determine the relationship among these variables and suicide.

Method

Participants

Participants consisted of 385 first and fourth year students (77.9 % and 22.1 % respectively) in Uludağ University. Of the participants, 62.9 % were female and 37.1 % were male. Participants' ages were ranging from 17 to 25, with a mean age of 20.16 years.

Instruments

Personal Information Form. Personal Information Form consists of demographic questions related to the participants' age, gender, department, living place, income, parents' education level etc.

Suicide Behavior Questionnaire (SBQ). Suicide behavior questionnaire is a 4-item self report measure of suicidal thoughts and behaviors. This instrument was developed by Linehan and Nielsan (1981). In this study, 3 items of this instrument were used.

Reasons for Living Inventory. Reasons for living inventory was developed by Linehan, Goodstein, Nielsan and Chiles (1983) in order to identify protective factors which prevent individuals from suicide ideation. In the present study, the short form of Reasons for Living Inventory was used (Sahin & Batgün, 2000).

Ways of Coping Inventory. This measure was developed by Folkman and Lazarus (1985) to measure how people can cope with stressful situations. In the present study, 42-item revised and short form of this scale (Karancı, Alkan, Akşit, Sucuoğlu & Balta, 1999) was administered and the same factor structure with Kesimci's (2003) study was used.

Results

Apart from SBQ, participants were also asked another question which is, "Have you ever attempted to suicide?" The responses given to this question indicated that 5.5 % of the participants have earlier suicide attempt. Using the SBQ item 1 to determine suicide plan and attempt, 11.69 % of the participants were identified as having suicide plan and attempt. The SBQ item 2 indicated that 10.91 % of the participants have suicide ideation. The results of 4 items of the SBQ indicated that 12.99 % of the participants have suicide's repeated likelihood.

As a result of the MANOVA, no significant relationship between suicide and gender was found, but a significant relationship between reasons for living and gender was found. In addition, females obtained higher scores on the reasons for living than males.

Result of the regression analysis revealed that helplessness and commitment to the life were significant predictors of suicide plan and attempt. According to the results, commitment to the life appeared to be negatively, whereas helplessness appeared to be positively related to suicide plan and attempt. Optimistic/seeking social support was among the significant predictors of suicide ideation. That is, optimistic/seeking social support appeared to be negatively related to suicide ideation. Satisfaction from health and commitment to the life was found as significant predictors of suicide's repeated likelihood. That is, satisfaction from health and commitment to the life appeared to be negatively related to suicide's repeated likelihood.

Discussion

Compared with the other studies, relatively low level (5.5 %) of the participants of this study committed a suicide in the past (Ellis & Lamis, 2007; Eskin et al., 2005). If suicide ideation, attempt and repeated likelihood of suicide are taken into account, the level of suicide reaches up to 12.99 % in this sample. The results of the other studies in our country indicated that levels of suicidal ideation of university students are significantly high (Eskin et al., 2005) However, this rate is lower than the other countries. This finding can be explained by cultural differences (Hofstede, 1980).

In this study, no significant relationship between suicide and gender was found. Although this finding is similar to several studies in the literature (e.g., Edwards & Holden, 2003; Ellis & Lamis, 2007), it also contradicts with the findings of some other studies in the

literature (e.g., Batıgün, 2005; Druss & Pincus, 2000). The reasons for the contradictory results of our study with some other studies in the literature can be explained by characteristics of the participants of this study. That is, participants of our study have common problems. In addition, it was found that there is a relationship between reasons for living and gender. This finding is supported by other studies in the literature (e.g., Batıgün, 2005; Durak, Gültekin, Şahin 1993; Ellis & Lamis, 2007, Pompili et al., 2007).

As a result of the regression analysis, satisfaction from health was found as a significant predictor of suicide's repeated likelihood. That is, as the satisfaction from health increases, suicidal ideation and behavior decrease. This finding is similar to other studies in the literature (e.g., Druss & Pincus, 2000; Preti & Miotto, 1999). Health problems negatively affect the lives of all people. Individuals who can't cope with health problems may choose death as a solution.

Commitment to life appeared as a significant predictor of suicide plan and attempt, and suicide's repeated likelihood. Commitment to life may reduce the likelihood of suicidal thoughts and attempt. Since, commitment to life is a protective factor which prevents university students from suicide. Helplessness was found as a significant predictor of suicide plan and attempt. Helplessness appeared to increase suicidal risk by leading despair that there is no solution for the problem.

Optimistic/seeking social support was among the significant predictors of suicide ideation. Optimistic/seeking social support was found to be negatively related to suicide ideation. This finding is similar to other studies in the literature (e.g., Durak et al., 1993; Hirsch et al., 2007). Optimism is a positive mood or attitude about the future. Optimistic/seeking social support coping may be a protective factor against suicide ideation. Optimistic individuals appear to have better psychological functioning in the face of difficult circumstances.

Although the findings of the present study contribute to the existing literature, the study has several limitations. Firstly, the present study had relatively fewer male students and also fewer fourth year students. This might have caused limitations in exploring gender differences and the effects of last year burdens. Finally, selection of students from only one university restricted the representativeness of the sample. In future studies, the relationships among the reasons for living, ways of coping, and suicide are needed to be examined in university students by including more male students, students from different classes and from different universities.